

**Eiropas
eksāmens**

9.maijs

8.00-21.00

Eiropas Savienības ekonomiskā un monetārā politika

**EIROPAS
DIENA
9.maijs**

Eiropas eksāmens

9.maijs

8.00-21.00

Tu uzzināsi:

1. Kas ir **eirozona**.
2. Kas ir **Eiropas Ekonomiskā un monetārā savienība**.
3. Kas ir **monetārā un fiskālā politika**.
4. Kā notika **eiro** ieviešana.

**Eiropas
eksāmens**

9.maijs

8.00-21.00

Eiropas Ekonomiskā un monetārā savienība

Valstis, kurās lieto eiro, ir apvienojušās Eiropas Ekonomiskajā un monetārajā savienībā. Teritoriju, kurā eiro lieto kā maksāšanas līdzekli, sauc par **eirozonu**.

Eiropas Ekonomiskās un monetārās savienības uzdevums ir nodrošināt stabilu ekonomisko attīstību un cenu stabilitāti.

Eiropas Ekonomisko un monetāro savienību raksturo trīs pazīmes (skaidrojumi nākamajos slaidos):

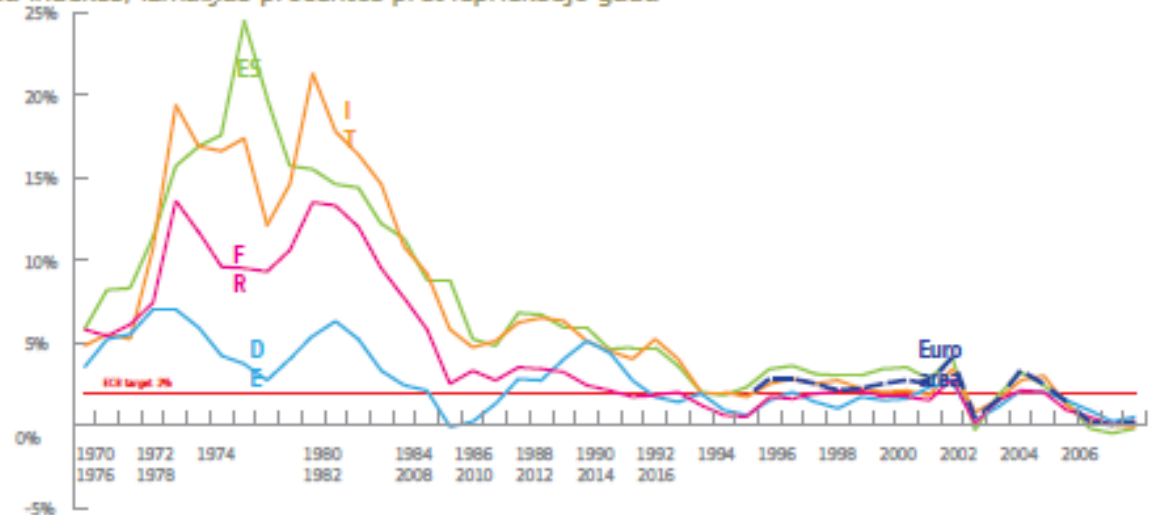
- eiro lietošana,
- kopīga monetārā politika,
- koordinēta ekonomiskā un fiskālā politika.

Monetārā un fiskālā politika

Monetārā politika ir rīcība, lai nodrošinātu ekonomisko stabilitāti, piemēram, stabilas cenas un zemu inflāciju, regulējot naudas daudzumu apgrozībā un kredītprocentu likmes. Euro ieviešana to līdz šim labi nodrošina.

Euro atnesa cenu stabilitāti

Patēriņa cenu indekss, izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu

Avots: Pasaules Banka, OECD

Fiskālā politika ir pasākumu kopums, ko veic, lai ar ieņēmumu (nodokļu politikas) un izdevumu palīdzību uzraudzītu un virzītu nacionālo ekonomiku vēlamajā virzienā.

Eiropas eksāmens

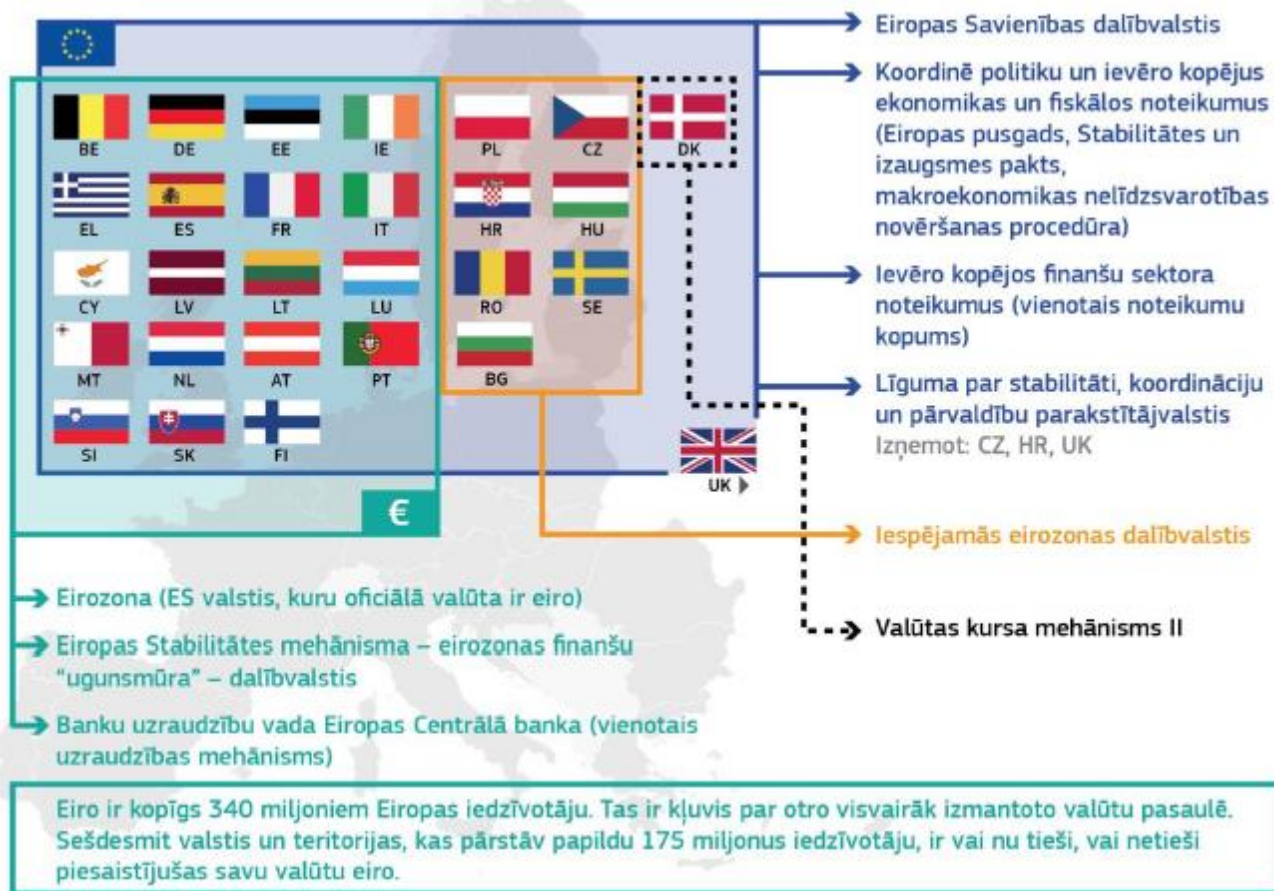
9.maijs

8.00-21.00

Nesenā krīze Latvijā un arī citur Eiropā parādīja dažādas ekonomiskas un monetārās savienības vājās vietas. Katrā problēmu jomā īstenoti pasākumi, kas dod rezultātus, taču darbs vēl jāturpinās, t.sk. lai mazinātu sociālās un ekonomiskās atšķirības starp valstīm un tās iedzīvotājiem.

Avots: Eiropas Komisija

Ekonomiskā un monetārā savienība šodien

Eiropas eksāmens

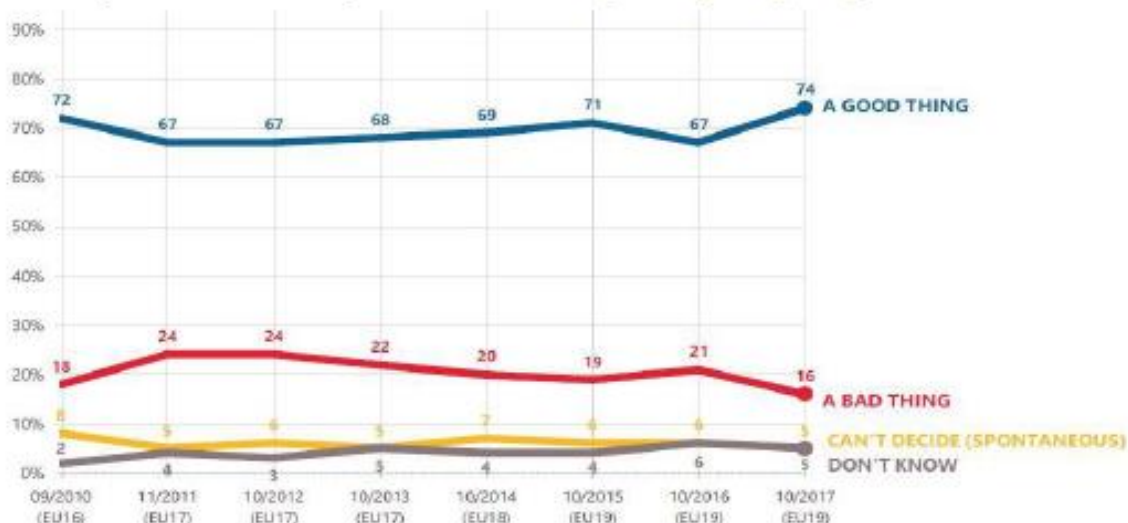
9.maijs

8.00-21.00

Sabiedrība novērtē sadarbību un uzticas eiro

Latvijas un citu Eiropas valstu attīstībai nepieciešama stabila valūta un cenas. Euro ieviešana šajā jomā ir bijis būtisks ieguvums, kas, spītējot atsevišķiem trūkumiem, tiek plaši novērtēta.

Iedzīvotāju atbalsts vienotajai valūtai eirozonā pastāvīgi ir bijis augsts

**Latvijā 70%
iedzīvotāju
atbalsta eiro.**

Avots: Eiropas Komisija un Eurobarometer

Eiro un tā ieviešanas vēsture

- 1957. gadā Eiropas Ekonomikas kopienas valstis vēlējās izveidot **vienotu tirgu**. Viena no kopēja tirgus pazīmēm ir vienota valūta, taču tādas ES pirmsākumos vēl nebija.
- Kopš 1970. gada vairākos posmos tika īstenoti pasākumi, lai samazinātu kopienā esošo valstu valūtas kursu svārstības, kas bieži radīja problēmas pārrobežu tirdzniecībai.
- 1992. gadā, parakstot Māstrihtas līgumu, dalībvalstis vienojās par vienotas valūtas izveidi un kritērijiem, kuri valstīm jāizpilda, lai varētu to ieviest: cenu stabilitāte, zems budžeta deficīts, ierobežots valsts kopējais parāds, regulēta procentu likme, valūtas kursa stabilitāte.
- No 1992. līdz 1998. gadam valstis pielāgoja savu ekonomiku vienotas valūtas ieviešanai. Īpaša uzmanība tika pievērsta darba ražīguma pieaugumam mazāk attīstītajās valstīs. Šo procesu sauc par ekonomisko konvergenci.

Eiro un tā ieviešanas vēsture

- 1999. gada 1. janvārī eiro ieviesa kā norēķinu vienību. To izmantoja finanšu operācijās uz papīra. Bankām un uzņēmumiem bija nepieciešams laiks, lai pielāgotu atšķirīgās finanšu sistēmas jaunajai valūtai.
- Skaidrā naudā – banknotēs vai monētās – eiro bija pieejams no 2002. gada 1. janvāra.
- Lai nodrošinātos pret viltošanu, pašlaik pakāpeniski norit pāreja uz drošākām banknotēm. Patlaban uzlabotās banknotes jau izmanto ar nominālvērtību 5, 10, 20 un 50 eiro.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/aranjuez1404/) Autors: aranjuez1404

Eiropas eksāmens

9.maijs

8.00-21.00

Eiro banknotes

- Pavisam ir septiņu dažādu nominālu vienota dizaina eiro banknotes – 5, 10, 20, 50, 100, 200 un 500 eiro.
- Katra nomināla banknotei ir atšķirīga krāsa un izmērs.
- Banknošu aversā (priekšpusē) attēloti arhitektūras elementi, piemēram, logi un vārti. Tie simbolizē brīvību un atvērtību.
- Reversā (aizmugurē) attēlotie tilti ir cilvēku sadarbības simbols. Uz banknotēm attēlota arī ES karte un karogs.

Avots: [Eiropas Centrālā banka](#)

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/thevoyager/) Autors: thevoyager

Eiropas eksāmens

9.maijs

8.00-21.00

Eiro monētas

- Pavisam ir astoņas dažādas monētas – 1, 2, 5, 10, 20 un 50 centu, kā arī 1 un 2 eiro monētas. Viens eiro ir 100 centu.
- Monētām ir vienāds aversa (priekšpuses) dizains, bet katrai eirozonas valstij ir izstrādāts atšķirīgs reversa (aizmugures) dizains.
- Valstis ir tiesīgas izdot arī eiro monētas ar īpašiem reversiem. Latvija tādus veidojusi, piemēram, par godu Latvijas prezidentūrai ES Padomē. Arī šīs monētas ir derīgas visās eirozonas valstīs.

Foto ar Vācijas reversiem: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/evripidou/)

Autors: M. Evripidou

Eiropas eksāmens

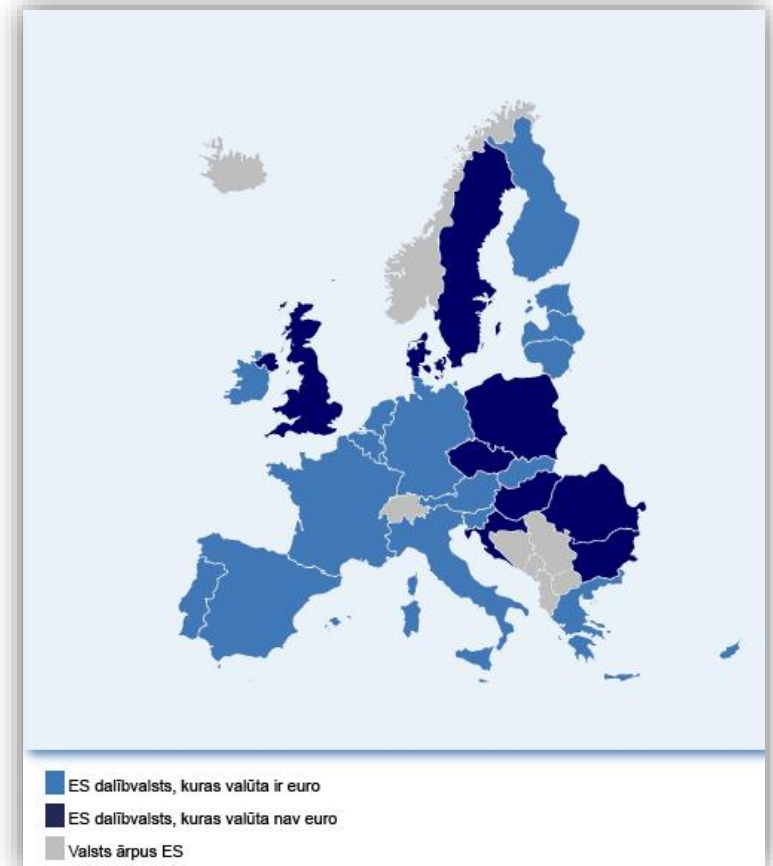
9.maijs

8.00-21.00

Eirozonas valstis

Pašlaik eirozonā ir 19 valstis: Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija.

ES valstīm iestāšanās eirozonā ir obligāta, kad tās atbilst noteiktajiem kritērijiem, tikai Lielbritānija un Dānija var izvēlēties, vai un kad pievienoties/nepievienoties. Tomēr arī šīs valstis darbojas Eiropas Centrālās bankas sistēmas ietvaros.

Avots: ecb.europa.eu

**Eiropas
eksāmens**

9.maijs

8.00-21.00

Daudzi nezina...

Pēc atdalīšanās no Serbijas arī Melnkalne un Kosova par vienīgo maksāšanas līdzekli izvēlējās lietot eiro, taču tās nav pilntiesīgas eirozonas valstis, jo tās nepiedalās lēmumu pieņemšanā par eirozonas attīstību.

Eiropas mikrovalstis — Andora, Monako, Vatikāns un Sanmarīno – ir noslēgušas vienošanos ar ES, tāpēc eiro arī šajās valstīs ir kļuvis par vienīgo maksāšanas līdzekli.

Latvija un eiro

- 2004. gadā Latvija pievienojās ES.
- Iestājoties ES, Latvija apņēma sakārtot savu ekonomikas un finanšu sistēmu jeb veikt ekonomikas konvergenci, lai iespējami drīzā nākotnē varētu pievienoties eirozonai un par maksāšanas līdzekli kļūtu eiro.
- Latvija eiro plānoja ieviest jau 2008. gadā, bet procesu aizkavēja ekonomiskā krīze, kuras dēļ Latvija vairs nevarēja izpildīt eiro ieviešanas kritērijus.
- Euro Latvijā par oficiālo valūtu kļuva 2014. gada 1. janvārī.
- Latvijas dalība eirozonā stiprina Latvijas finanšu sistēmu. Uzlabojas kredītreitingi, samazinās procentu likme valdības un komersantu piesaistītajiem finansējumiem, kas savukārt samazina valsts parāda apkalpošanas izmaksas.

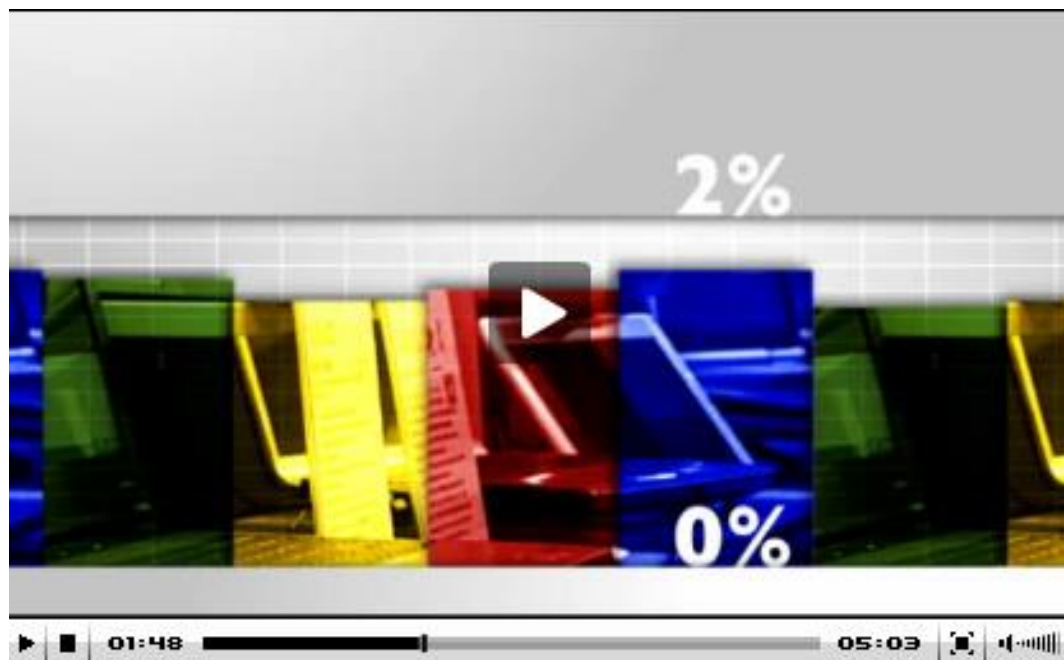
Eiropas eksāmens

9.maijs

8.00-21.00

Par eirozonas monetāro politiku atbildīga ir **Eiropas Centrālā banka**.

Noskaties video, kā tas notiek!

Video: ecb.europa.eu